

Film&TV-Producenterna

YTTRANDE
2025-06-26

Dnr: Ku2025/00320

Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se
ku.kkm@regeringskansliet.se

Remissvar över betänkandet ”Publiken i fokus – reformer för ett starkare filmland” (SOU 2025:24)

Om Film&TV-Producenterna och remissvaret

Film&TV-Producenterna är en branschorganisation för produktionsbolag i Sverige som utvecklar och producerar film och tv.

Organisationen har för närvarande ca 110 medlemsbolag som tillsammans omsätter ca 5 miljarder kronor och representerar merparten av svensk film- och tv-produktion.

Film&TV-Producenterna har koncentrerat sitt remissvar till de delar i utredningen som avser bedömningarna avseende vägen framåt för filmpolitiken (kapitel 10, rubrikerna hämtade från bedömningarna i rutan på sid 214) och förslagen till reformer (kapitel 11).

Sammanfattning och generella synpunkter

Film&TV-Producenterna välkomnar utredningens förslag till reformer för ny finansiering. Utredningens analys visar att svensk film är kraftigt underfinansierad. Genomförandet av reformerna för ny finansiering är därmed både nödvändiga och brådskande.

Offentliga insatser för film är nödvändiga både för att filmen är ett viktigt kulturuttryck med komplexa produktionsvillkor och för att den är en betydelsefull kulturnäring. Offentliga insatser är också avgörande för att svenska företag ska kunna konkurrera internationellt och behålla produktion av filmer och serier i Sverige.

Som utredningen konstaterar fungerar det offentliga stödet som finansiell hävstång. Det krävs offentlig finansiering på en viss nivå för att investeringskalkylen ska gå ihop för samproducenterna. Detta gäller all europeisk film, inte minst i ett litet språkområde som Sverige.

Sverige har talangen, kompetensen, infrastrukturen, ett gott samarbetsklimat och ett starkt internationellt renommé. Med ett filmstöd i nivå med våra grannländers och ett konkurrenskraftigt produktionsincitament för film och serier skulle öppnas en fantastisk möjlighet - för svensk film, för branschen och för Sverige som helhet.

Utredningens sammanfattning av skälen för offentliga insatser för film (10.1)

Vi tycker att utredningen på ett bra sätt sammanfattar skälen för offentliga insatser för film, såväl *"filmens stora betydelse som brett kulturuttryck och de komplexa produktionsförutsättningarna"*, som att filmen är en *"viktig kulturnäring som många länder vill främja eftersom den bidrar till ekonomisk tillväxt i det egna territoriet"*.

Vi instämmer i konstaterandet att *"en skarp internationell tävlan gör det /.../ nödvändigt att satsa offentliga medel i produktionsledet /.../ om svenska företag ska få någorlunda jämlika förutsättningar och för att behålla produktion i Sverige"*.

Utredningens analys av statens stöd till film (7.1)

Film&TV-Producenterna delar utredningens analys att svensk film är underfinansierad.

Utredningen formulerar det väl i den inledande sammanfattningen (sid 15): *"Utredningen visar att Sveriges offentliga investeringar i film under senare år halkat efter andra länder och särskilt våra nordiska grannländer. Från en genomsnittlig investeringsnivå per capita ligger Sverige i dag bland de allra lägsta i Europa."*

Det är i detta sammanhang viktigt att påminna om det offentliga stödets funktion, som i utredningen lyfts fram som en *"finansiell hävstång"* (sid 96). Det krävs offentlig finansiering på en viss nivå för att investeringskalkylen ska gå ihop för samproducenterna. Detta gäller all europeisk film, inte minst i ett litet språkområde som Sverige.

Utredningens bedömningar av vägen framåt (10.1-10.3)

Vi delar i huvudsak utredningens bedömningar av vägen framåt för svensk filmpolitik med avseende på filmproduktion. Vi vill särskilt lyfta:

- *"hitta nya finansieringsmodeller för att främja investeringarna i svenskt innehåll och branschgemensam utveckling"*
- *"stärka biografernas konkurrenskraft och prioritera arbetet med att öka publiken för främst svensk film"*
- *"främja lokal kontroll över IP-rättigheter för att säkra framtida intäktströmmar och utvecklingskraft i svenska bolag"*
- *"motverka illegal spridning av film och rörlig bild"*

Särskilt om utredningens bedömning att fokusera på film men tydligare än i dag förhålla sig även till andra audiovisuella uttryck (10.2.1)

Vi delar bedömningen att de traditionella kulturpolitiskt motiverade filmstöden även fortsättningsvis kommer behöva fokusera på film, av kostnads- och prioriteringsskäl.

Vi instämmer samtidigt i utredningens påpekande att *"incitament är en annan sak"*. Vi vill för säkerhets skull understryka betydelsen av att Sverige fortsatt erbjuder ett effektivt produktionsincitament för dramaserier. Dramaserier utgör en bärande del av det svenska produktionslandskapet och samverkar nära med filmen genom gemensam infrastruktur, kompetens och kreativa resurser. Genom fortsatta investeringar i dramaserieproduktioner som kan stanna i Sverige säkras och stärks hela branschens ekosystem.

Särskilt om utredningens bedömning att kulturpolitiska motiv bör prioriteras om det inte tillförs näringspolitiska medel (10.2.2)

Utredningen konstaterar att *"en av de tydligaste internationella trenderna på det filmpolitiska området är att näringspolitiska överväganden kommit att bli allt viktigare för insatserna, samt att "det är uppenbart att det finns goda näringspolitiska argument för att främja produktionen av både film och serier även i Sverige"*. Utredningen uppfattar dock att det i dagsläget inte finns några *"tecken på att det på näringspolitisk grund ska kunna införas mer omfattande stöd"*.

Konkret anser utredningen att produktionsincitamentet bör *"behålla sin automatiska karaktär och vara inriktat på att främja tillväxt och näringslivsutveckling, samtidigt som det bör sättas upp vissa ramar som säkrar att de ändå begränsade medlen i första hand går till för landet kulturellt särskilt värdefull produktion. På sikt bör stödet finansieras inom ramen för näringspolitiken."*

Vi tolkar detta som att *både kultur- och näringspolitiska motiv* fortsatt ska beaktas, vilket vi stödjer, samt att medlen, givet de begränsade medlen, i första hand ska möjliggöra att svenska produktioner stannar i landet, vilket vi också stödjer.

Vi instämmer också i utredningens synpunkter att incitamentet på sikt bör finansieras inom ramen för näringspolitiken. Att Sverige har ett starkt produktionsincitament för film och serier är helt centralt för att Sverige ska vara konkurrenskraftigt som produktionsland. Särskilt viktigt är att produktionsincitamentet, som utredningen skriver, *"behåller sin automatiska karaktär och är inriktat på att främja tillväxt och näringslivsutveckling"*.

Vi vill i detta sammanhang påminna om målet i regeringens utrikeshandelsstrategi om att Sveriges konkurrenskraft ska stärkas och förutsättningar för investeringar förbättras, samt visionen i regeringens tioåriga strategi för företag i kulturella och kreativa branscher om att Sverige 2033 *"har stärkt sin position som ett ledande land för de kulturella och kreativa branscherna"*, samt att branscherna *"har god tillväxt och bidrar till svensk ekonomi och ett dynamiskt näringsliv i hela landet, ökad export och en positiv Sverigebild i utlandet"*.

Vi menar att produktionsincitament är en effektiv åtgärd för att uppnå regeringens vision och mål. När det gäller effekterna av produktionsincitament bör regeringen beakta den färskaste studien *"Best Practices and Impacts of Audiovisual Incentives in Europe – Case Studies"* som har tagits fram av det brittiska analysföretaget Olsberg SPI på uppdrag av Tillväxtverket och Svenska Institutet.

Studien visar att strategiskt utformade produktionsincitament inte bara gynnar film- och tv-industrin utan hela samhällsekonomin. I Storbritannien har produktionsincitamenten för film åstadkommit en avkastning på 8,30 pund för varje satsat pund. I Österrike har varje euro i incitament genererat 3 euro i direkta produktionsutgifter, pengar som går till löner och

företag. Samtidigt får staten tillbaka mellan 1,20 och 1,50 euro i form av skatteintäkter med mera. Irland har kunnat uppvisa att varje euro som investeras i film- och tv-produktion har skapat 3,80 euro i ekonomisk aktivitet. Norge har kunnat uppvisa 4,70 kronor i värde för varje satsad krona. Som ett erkännande av de ekonomiska effekterna av produktionsincitament har flera länder, däribland Storbritannien, Österrike, Belgien och Irland, valt att inte ha något tak alls för de årliga anslagen.

Utredningens förslag till reformer (11.1-11.6)

Vi ställer oss i huvudsak positiva till utredningens förslag till reformer.

Vi vill särskilt betona vikten av att förslagen till reformer för ny finansiering genomförs:

- *sänkt moms på biobiljetter och återinförda biografavgifter, samt*
- *medfinansieringsavgift för strömningstjänster*

Vi anser att båda dessa reformer är både nödvändiga och brådskande.

Särskilt om medfinansieringsavgiften för strömningstjänster (11.5)

Som utredningen konstaterar har *"Sveriges offentliga investeringar i film under senare år halkat efter andra länder och särskilt våra nordiska grannländer. Från en genomsnittlig investeringsnivå per capita ligger Sverige i dag bland de allra lägsta i Europa."* Totalt 13 europeiska länder har hittills använt AVMS-direktivets möjlighet att införa denna typ av finansiella bidrag och fler länder är på väg. Det är mycket positivt att utredningen nu föreslår en medfinansieringsavgift även för Sverige. Vi noterar samtidigt att utredningen föreslår en avgift som är betydligt lägre än andra europeiska länder, och anser att en högre avgift bör övervägas för att säkerställa att vi inte halkar efter våra nordiska grannländer.

Särskilt om utredningens förslag till en ny filmfond (11.3)

Film&TV-Producenterna är generellt positiva till förslag som kan bidra till långsiktig stadga och ökat branschinflytande.

Våra synpunkter avseende utredningens förslag till en ny filmfond:

- Angående fondens utformning: Vi vill understryka värdet av flera oberoende finansieringskällor med olika syften. För att undvika osäkerhet kring detta bör övervägas att medel till det publikrelaterade stödet respektive produktionsincitamentet öronmärks, så att finansiering till dessa delar garanteras över tid, på minst samma nivå som idag. Det är också viktigt att fondens oberoende garanteras och att medlen, som utredningen uttrycker det, *"hålls åtskilda från Filminstitutets verksamhet och struktur i övrigt"*.
- Angående fondens sammansättning: Utredningen föreslår att fonden ska bestå av ledamöter som nomineras av *"de branschaktörer som direkt eller indirekt finansierar fondens verksamhet"*. På ett annat ställe sägs att fonden ska vara *"sammansatt av representanter för de som finansierar utveckling och produktion av svensk film"* (sid 231). Vi tolkar detta som att alla som är med och finansierar utveckling och produktion av svensk film omfattas av begreppet *"branschaktörer som indirekt finansierar fondens verksamhet"*, och därmed ska vara representerade i fonden, vilket vi stödjer. I en

filmproduktion bidrar samproducenter indirekt till fondens finansiering, eftersom intäkterna från biografdistribution först reduceras med avgiften till fonden innan de når dessa aktörer. Vi anser inte att det är lika självklart att erläggande av en lagstadgad avgift enligt AVMS-direktivet motiverar en plats i fonden, om aktören inte samtidigt bidrar till eller beställer svensk film- eller dramaserieproduktion.

- Angående fondens införande: Utredningen öppnar för att valda delar av förslaget kan genomföras även om någon del av de föreslagna reformerna för ny finansiering skulle visa sig svår att åstadkomma. Det är bra att det finns en flexibilitet när det gäller implementeringen av reformen. Den är dock viktigt att den befintliga finansieringen av produktionsincitamentet och det publikrelaterade stödet är kvar tills annan finansiering är på plats, så att både produktionsincitamentet och det publikrelaterade stödet kan behålla en finansiering på minst samma nivå som idag. Detta motiveras inte minst av branschens behov av förutsebarhet.
- Angående stöd till branschgemensamma insatser: Vi välkomnar den nya möjligheten till stöd till branschgemensamma insatser, såsom ”utvecklande av system för validering, mikromeriter och statistik över kompetensförsörjningen som för närvarande drivs av Yrkesnämnden för film- och tv (YNFT)”. Sedan införandet av produktionsincitamentet har branschen verkat för att ett belopp motsvarande 2% av produktionsincitamentet avsätts till Yrkesnämnden för att säkra kompetensförsörjningen och produktionskapaciteten.

Ett reformerat produktionsincitament (11.6)

Film&TV-Producenterna är generellt positiva till ett reformerat produktionsincitament.

Våra synpunkter:

- Angående förslaget till nytt ansökningsförfarande: Vi välkomnar förslaget att först till kvarn-principen avskaffas och ersätts av en bestämmelse om att det i första hand är nivån på bidragsberättigade kostnader som ska användas för att prioritera mellan ansökningar, vilket vi uppfattar även ligga i linje med vad Tillväxtverket har förordat. För att garantera att pengarna räcker till flera projekt, och därmed kan ge effekt för fler produktioner och i flera delar av landet, föreslås att den nya regeln kompletteras med införandet av ett tak som innebär att högst 10 miljoner kronor får tilldelas per enskild produktion.
- Angående förslaget att prioritera svenska produktioner: Givet den begränsade budgeten anser vi att det är rimligt att prioritera svenska produktioner stannar i landet. Vi välkomnar därmed förslaget att produktioner som bygger på ett manus eller en litterär förlaga som ursprungligen är skriven på svenska eller ett nationellt minoritetsspråk räknas upp enligt en viss schablon. I linje med detta vill vi föreslå att det även införs en bestämmelse som bidrar till att värna lokal kontroll över IP-rättigheter (jfr utredningens bedömning att lokal kontroll över IP-rättigheter behövs för att säkra framtida intäktsströmmar och utvecklingskraft i svenska bolag). Vi föreslår att kravet formuleras så att producenten ska äga rättigheter i produktionen.
- Angående förslaget att flytta produktionsincitamentet från Tillväxtverket till Filminstitutet: Som tidigare nämnts finns ett stort värde i att det finns flera oberoende finansieringskällor med olika syften. Av detta skäl, och eftersom produktionsincitamentet fyller en delvis annan funktion än de traditionella filmstöden, har vi sett fördelar med att

Tillväxtverket, med sitt övergripande uppdrag att stärka svenska företag, Sveriges konkurrenskraft och regional utveckling, har administrerat incitamentet. Utredningens målbild att *"incitamentet på sikt bör finansieras inom ramen för näringspolitiken"* skulle sannolikt också ha bättre förutsättningar att uppnås om incitamentet redan hanteras av en myndighet med just näringspolitiskt uppdrag. Om incitamentet överförs till Filminstitutet, så innebär det i praktiken att i princip hela den statliga finansieringen samlas hos en enskild aktör. Det är då angeläget att incitamentet tydligt särskiljs från de traditionella filmstöden som Filminstitutet hanterar idag, bland annat genom att utredningens uttalade ståndpunkt att produktionsincitamentet *"bör behålla sin automatiska karaktär och vara inriktat på att främja tillväxt och näringslivsutveckling"* säkerställs i den fortsatta utformningen. Vi anser att det av utredningen uttalade syftet med incitamentet *"att främja tillväxt och näringslivsutveckling"* bör skrivas in i förordningen som reglerar incitamentet. Att detta syfte tydligt framgår i förordningen är viktigt inte minst så att representanterna i fonden har vissa ramar att förhålla sig till.